

Др Сања В. Бајић, редовни професор
Универзитет у Новом Саду
Правни факултет у Новом Саду
sdjajic@pf.uns.ac.rs

О ЦИЉНОМ ТУМАЧЕЊУ МЕЂУНАРОДНИХ УГОВОРА О ЗАШТИТИ СТРАНИХ УЛАГАЊА: ОД ПРЕАМБУЛЕ ДО ПРЕАМБУЛЕ¹

Сажетак: У раду се аутор бави истраживањем примене одређених правила о тумачењу међународних уговора из Бечке конвенције о уговорном праву из 1969. у пракси међународне инвестиционе арбитраже. На примерима неколико одлука (Сименс против Арђентине, Токиос Токелес против Украјине, Малејжан Хисторикал Селворс против Малезије) аутор жели да докаже да се у међународној инвестиционој пракси одступа од одређених правила о тумачењу те да постоји тенденција давања предности појединим методима тумачења као што је то циљно тумачење. Аутор критикује ову тенденцију и сматра да нису убедљиви разлози арбитражних судова који предности дају циљевима из преамбуле у односу на диспозитивни део међународних уговора, и да су одређени одређеним правилима о тумачењу. Аутор сматра да одређивање арбитражних судова да циљно тумаче међународни уговор о заштити страних улагања углавном води ка проинвестицијском ставу у њиховим одлукама.

Кључне речи: Бечка конвенција о уговорном праву из 1969. године, међународна инвестициона арбитража, циљно тумачење.

1. Увод

Међународни инвестициони арбитражни судови у својој пракси врло често посежу за преамбулом приликом тумачења међународних уговора о заштити инвестиција. Најважнија одлика међународног инвестиционог

---

¹ Рад је настао као резултат рада на пројекту „Теоријски и практични проблеми у стварању и примени права (ЕУ и Србија)“ чији је носилац Правни факултет Универзитета у Новом Саду. Назив пријављене теме истраживача: Улога међународног правосуђа у решавању спорова.

права је билатералност: мултилатерални уговори су ретки, а билатерални уговори већ по својој дефиницији означавају сагласност само две уговорне стране о узајамним правима и обавезама. Ови уговори су бројни, и по многу чему слични, али разлике међу њима ипак постоје. Питање је како приступити тумачењу једног билатералног уговора у окружењу великог броја сличних уговора који су ипак закључени између других уговорних страна. Да ли ови други уговори могу и смеју имати утицаја на тумачење основног уговора, те да ли пракса других арбитражних судова који су тумачили друге међународне уговоре може имати утицај на њихово тумачење, ако знамо да према начелу *pacta sunt servanda* уговор обавезује само оне уговорне стране које су уговор закључиле и да је њихов споразум правило које обавезује не само уговорне стране већ и арбитражни суд који га примењује. Овај специфичан контекст одређује правила о тумачењу, или би бар тако требало да буде. Циљ овог рада је да испита да ли арбитражни судови поштују опште правило о тумачењу међународних уговора које захтева једнако испитивање текста, контекста и циља уговора ради утврђивања стварне намере уговорних страна, или су арбитражни судови посегнули за специфичним правилима и дали предност неком од елемената тумачења и на тај начин одступили од јединственог правила о тумачењу из члана 31 Бечке конвенције о уговорном праву. Другим речима, да ли је пракса дала предност циљном тумачењу у односу на текстуално, и до каквих је последица то довело у пракси примене међународних инвестиционих уговора. Давање посебног значаја преамбули међународних уговора, што је управо чест случај у инвестиционој арбитражи, може да потврди претпоставку да је циљном тумачењу дата извесна предност, о чему ће управо бити речи у овом раду.

2. Општи оквир

Међународни уговори о заштити инвестиција су данас несумњиво један од важнијих сегмената међународног уговорног права, јер су доживели пуну експанзију и афирмацију у последњих двадесет година захваљујући не само својој бројности већ и бројним арбитражним предметима у оквиру различитих арбитражних институција као што су ИКСИД (ICSID), SCC, LCIA, PCA. Према подацима УНКТАД-а (UNCTAD) данас постоји 2279 важећих двостраних међудржавних споразума о заштити инвестиција и 278 осталих, вишестраних споразума.² Бројке су већ импресивне. Ако се њима придружи статистика међународних инвестиционих спорова, која је

---

² Подаци преузети са интернет странице УНКТАД-а: <http://investmentpolicyhub.unctad.org/IIA>, 19. мај 2015.

досегла број од преко 600,³ јасно је да је реч о врло активној међународно-правној области. Инвестициона арбитража је позната и по врло високим одштетним захтевима које тужиоци истичу у овим поступцима, али и по врло високим одштетама које арбитражни судови досуђују: највиши икада досуђени износ у историји међународне арбитраже износи 50 милијарди америчких долара коју је арбитражни суд у поступку по УНЦИТРАЛ правилима досудио власницима удела у руској компанији ЈУКОС због повреде мултилатералног Уговора о енергетској повељи (*Energy Charter Treaty*).⁴ Арбитражни трошкови и трошкови заступања су изузетно високи.⁵ Значај међународних уговора о заштити страних инвестиција је зато несумњиво велики за обе стране, инвеститоре и државе домаћине. Како примена инвестиционих уговора и одговорност за њихову повреду зависи од тумачења ових међународних уговора, који су познати и по врло штурим и општим одредбама више налик стандардима него прецизним уговорним правилима, свакако је корисно испитати правила о њиховом тумачењу. Пошто су међународни инвестициони арбитражни судови најчешће у позицији да тумаче ове уговоре, то значи да је заправо немогуће одредити тачно значење већине инвестиционих стандарда без познавање инвестиционе праксе.

Питање тумачења међународних инвестиционих споразума одавно привлачи пажњу стручне и шире јавности, управо због значаја самих уговора и инвестиционе арбитраже. Како су одредбе опште и непрецизне, јасно је да је арбитражима остављен прилично широк простор за тумачење.⁶ Питање

³ Подаци преузети са интернет странице УНКТАД-а: http://unctad.org/en/Publication-Library/webdiaepcb2015d1_en.pdf. Подаци су из фебруара 2015. Приступљено 19. маја 2015.

⁴ *Hulley Enterprises Limited (Cyprus) v. The Russian Federation*, PCA Case No. AA 226, UNCITRAL; *Yukos Universal Limited (Isle of Man) v. The Russian Federation*, PCA Case No. AA 227, UNCITRAL; *Veteran Petroleum Limited (Cyprus) v. The Russian Federation*, PCA Case No. AA 228, UNCITRAL. Одлуке о надлежности у сва три предмета донете су истог дана, 30. новембра 2009, док су одлуке о меритуму донете 18. јула 2014. Одлуке су доступне на: http://psa-cpa.org/showpage.asp?pag_id=1599.

⁵ Арбитражни трошкови, који у ужем смислу укључују трошкове самог арбитражног поступка и трошкове заступања, су у инвестиционој арбитражи изузетно високи и реч је о милионским износима. Вид. Susan Franck, "Rationalizing Costs in Investment Treaty Arbitration", *Washington University Law Review* 4/2011, 769-852; UNCTAD, *Investor-State Disputes: Prevention and Alternatives to Arbitration* (2010), UNCTAD/DIAE/IA/2009/11, 16-18. Доступно на: www.unctad.org (30. јули 2015. године.)

⁶ „Међународни инвестициони уговору по правилу подразумевају широко постављене обавезе и висок степен делегације [надлежности за тумачење међународних уговора], јер они установљавају правне обавезе и делегирају надлежност за њихово спровођење арбитражним судовима, али са ниским степеном прецизности, јер су обавезе широке и нејасне (на пример, обећање да ће се инвеститор третирати поштено и правично). Иако је непрецизност углавном везана за дискрециона овлашћења државе, када је прати широко по-

тумачења је заиста широко те ће овај рад бити усмерен само на његова два аспекта: да ли се за тумачење инвестиционих споразума користи опште правило о тумачењу из Бечке конвенције о уговорном праву из 1969. године, или су временом настала посебна правила о тумачењу ових споразума, те како се користи преамбула инвестиционих споразума за тумачење инвестиционих стандарда. Наиме, у пракси се арбитри доста често ослањају на преамбулу, чини се чешће него друга судска и арбитражна тела, те је питање да ли је давање таквог значаја преамбули у складу са општим правилима тумачења и да ли је тумачење преамбуле споразума у овим случајевима било одговарајуће.

3. Бечка конвенција о уговорном праву из 1969. године у инвестиционој арбитражној пракси

Инвестициони арбитражни судови се начелно позивају на Бечку конвенцију о уговорном праву (1969) приликом тумачења међудржавних инвестиционих споразума.⁷

„Како су то и други арбитражни судови чинили, и ми тумачимо ИКСИД конвенцију и Уговор Страна уговорница у складу са правилима из Бечке конвенције о уговорном праву која у већем делу одражава међународно обичајно право. Члан 31 Бечке конвенције уређује да се ’уговор тумачи у доброј вери у складу са уобичајеним значењем израза коришћених у уговору и према контексту, у светлу његовог предмета и циља’.⁸

Такво полазиште је очекивано и пожељно. Правило о тумачењу међународних уговора се налази у одредбама чл. 31–33 Бечке конвенције. Како неки аутори то посебно наглашавају, члан 31, који упућује на више елементарна приликом тумачења („текст, контекст и предмет и циљ уговора“⁹) за-

---

стављена обавеза и висок степен делегације [надлежности за тумачење међународних уговора], овде је супротно тачно: тело које је надлежно за тумачење и примену стандарда је то које ужива широка дискрециона овлашења. Коначан резултат је у преношењу надлежности за тумачење међународног уговора са држава уговорница на инвестиционе арбитражне судове.“ - Anthea Roberts, „Power and Persuasion in Investment Treaty Interpretation: the Dual Role of States“, *American Journal of International Law* 1/2010, 189–190.

⁷ Према једном истраживању рађеном на репрезентативном узорку за потребе УНКТАД-а, чланови 31 и 32 Бечке конвенције о уговорном праву се помињу у 2/3 анализираних одлука. Вид. Andrea Saldarriaga, „Investment Awards and the Rules of Interpretation of the Vienna Convention: Making Room for Improvement“, *Manchester Journal of International Economic Law*, 2/2013, 172; Петар Ђундић, „Одредбе о одложном року за покретање арбитраже у међународним уговорима о заштити улагања и њихов утицај на надлежност арбитражних судова“, *Зборник радова Правног факултета у Новом Саду* 2/2012, 368.

⁸ *Tokios Tokelès v. Ukraine*, ICSID Case No. ARB/02/18, Одлука о надлежности од 29. априла 2004., став 27.

⁹ Anthony Aust, *Modern Treaty Law and Practice*, 2nd edition, Cambridge 2007, 234.

право представља једно и јединствено правило јер је наслов члана 31 дат у једнини (опште правило о тумачењу) а не у множини.¹⁰ Ово запажање је значајно за тумачење инвестиционих уговора јер говори против давања предности једном од метода тумачења над другим. На пример, давање предности циљу у односу на текст било би супротно општем и јединственом правилу о тумачењу које захтева једнаку примену свих елемената. Пошто се у овом раду бавимо значајем преамбуле за тумачење, а у њој ће се по правилу наћи циљеви закључивања уговора, давање предности преамбули у односу на диспозитивни део би могло да доведе до неравнотеже приликом тумачења и до одступања од општег правила о тумачењу. Дакле, посебна пажња ће бити посвећена ставу инвестиционих арбитражних судова о томе да ли је опште правило о тумачењу јединствено.

Друго питање које је од значаја за тумачење инвестиционих уговора, у светлу Бечке конвенције, јесте и став појединих аутора и судова да је инвестициона арбитражна пракса већ довела до формирања специјалних правила тумачења која би се примењивала искључиво у овој области.¹¹ Ова специјална правила се могу идентификовати у оним предметима где су арбитражни судови били изричито да је реч о специјалним правилима, али и тамо где се начелно и даље позивају на Бечку конвенцију иако заправо примењују правила која одступају од општег правила тумачења.¹²

Упућивање на специјални инвестициони уговорни режим већ на првом кораку сведочи о намери да се одступи од општих правила уговорног права. Наравно, питање је да ли је уопште могуће говорити о специјалном уговорном режиму. Поједини аутори, попут Швобела (Schwebel) и Салакјуза (Salacuse), заговарају ову тезу. Док Швобел сматра да је велики број билатералних инвестиционих уговора довео до формирања специјалних

---

¹⁰ „Именица у једнини наглашава да овај члан садржи само једно правило, и то оно које је наведено у ставу 1.“ – А. Aust, 234; „Сваки од ова четири елемента у члану 31 је изражен безусловним терминима са циљем да буду примењени јединствено и као интегрисано тумачење уговора. Члан 31 Бечке конвенције носи назив 'Опште правило тумачења' а не 'Општа правила тумачења'. Значај ове разлике је често занемарен.“ – Zachary Douglas, “The MFN Clause in Investment Arbitration: Treaty Interpretation Off the Rails“, *Journal of International Dispute Settlement* 1/2011, 106; „Ово показује да се елементи члана 31 морају користити у јединственој операцији а не хијерархијским редоследом.“ – А. Saldarriaga, 170.

¹¹ Gary Born, Mitchell Moranis, “Should Investment Treaties Have Their Own Rules of Interpretation?“, *Kluwer Arbitration Blog*, 3 February 2015, доступно на:

<http://kluwerarbitrationblog.com/blog/2015/02/03/should-investment-treaties-have-their-own-rules-of-interpretation/>, (25. мај 2015).

¹² „Арбитражни судови често не поступају на начин који сами заговарају; упућивање на Бечка правила је данас обавезно, али такво упућивање не значи да се та правила узимају у обзир и примењују озбиљно.“ – Thomas Walde, “Interpreting Investment Treaties: Experiences and Examples“ *International Investment Law for the 21st Century: Essays in Honour of Christoph Schreuer* (eds. C. Binder et al.) Oxford 2009, 730.

обичајних правила,¹³ па и оних о тумачењу, Салакјуз сматра да у инвестиционој области није реч о простом тумачењу уговора већ о постојању уговорног режима који није покривен Бечком конвенцијом о уговорном праву те је тако подвргнут специјалним правилима о тумачењу.¹⁴ Они који критикују овакав приступ примећују да велики број билатералних уговора између различитих уговорних страна не може да замени мултилатерални режим.¹⁵ реч је о феномену великог броја уговора али да би постојао уговорни режим потребно је да постоји и мултилатералност која упадљиво недостаје у инвестиционом праву.

4. Преамбула у фокусу: примери циљног тумачења у пракси међународне инвестиционе арбитраже

Основно правило тумачења у међународном праву јесте сложено. Оно подразумева тумачење речи у њиховом основном значењу (ако странке нису изричито терминима у уговору дале посебно значење) у контексту уговора и у светлу предмета и циља уговора.¹⁶ Из овог општег правила произилази да је свим овим различитим методама потребно дати једнаку важност, јер је сврха тумачења да се установи шта је стварни споразум уго-

---

¹³ Stephen Schwebel, “The Influence of Bilateral Investment Treaties on Customary International Law“, *Proceedings of the 98th Annual Meeting of the American Society of International Law*, 2004, 27-30.

¹⁴ Салакјуз сматра да група од 3000 инвестиционих споразума представља нови глобални уговорни инвестициони режим. – Jeswald Salacuse, “The Emerging Global Regime for Investment“, *Harvard International Law Journal* 2/2010, 427-472.

¹⁵ G. Born, M. Moranis; Z. Douglas.

¹⁶ Члан 31. Бечке конвенције о уговорном праву (Опште правило о тумачењу)

1. Уговор се мора добронамерно тумачити према уобичајеном смислу који се мора дати изразима у уговору у њиховом контексту и у светлости његовог предмета и његовог циља.

2. У циљу тумачења уговора, контекст обухвата, осим текста, увода и укључених прилога:

а) сваки споразум у вези са уговором који постоји између чланица приликом закључивања уговора;

б) сваки инструмент који сачине једна или више чланица приликом закључења уговора а који прихвате остале чланице као инструмент који се односи на уговор.

3. Као и о контексту, водиће се рачуна:

а) о сваком доцнијем споразуму између чланица у погледу тумачења уговора или примене његових одредаба;

б) о свакој доцнијој пракси у вези са применом уговора којим је постигнут споразум између чланица у погледу тумачења уговора;

ц) о сваком релевантном правилу међународног права које се примењује у односима између чланица.

4. Израз се узима у посебном смислу ако се утврди да је таква била намера страна уговорница.

ворних страна. Правило *pacta sunt servanda* се заправо операционализује применом овог сложеног правила о тумачењу.

Међународни инвестициони арбитражни судови нису увек доследни приликом утврђивања стварне намере уговорних страна. О томе сведоче одлуке у којима су они давали предност једном од метода тумачења и тако конструисали обавезе државе.¹⁷ Давање предности неком од метода можда не би само по себи произвело необичан резултат тумачења да се таквим избором метода истовремено не фаворизује један део текста уговора у односу на други, и то онај који традиционално у себи не садржи диспозитивне одредбе, тј. оне одредбе које садрже права и обавезе уговорних страна. Дакле, питање је да ли се преамбули понекад даје и превелики значај у тумачењу права и обавеза страна уговорница, с ослонцем на циљно тумачење, на начин којим се битно мења не само еквилибријум уговорних права и обавеза, већ и сам текст и контекст уговора. Навешћемо неке примере таквих одлука.

4.1. *Сименс против Аргентине (Siemens v Argentine Republic)*

У предмету Сименс против Аргентине тужилац је тврдио да је раскидом уговора о пружању техничких услуга тужиоца за потребе израде личних докумената тужене државе, дошло до прикривене експропријације и других повреда немачко-аргентинског БИТ-а. У овом предмету донете су две одлуке, о надлежности и о меритуму.¹⁸ У обе фазе поступка преамбула и циљно тумачење су определили неке од закључака арбитражног трибунала.

У одлуци о надлежности правило о тумачењу је било постављено као прво питање, од којег ће зависити тумачење и примена низа одредаба мериодавног БИТ-а за питања надлежности, као што су домаћај клаузуле најповлашћеније нације (у даљем тексту: МФН клаузуле) и појам инвестиције. На самом почетку арбитражни трибунал се позива на опште правило о тумачењу из члана 31 Бечке конвенције.¹⁹ Ипак, одмах ће одступити од ин-

¹⁷ „Неколико арбитражних судова селективно помиње тек неколико начела тумачења за разлику од логички организованих правила кодификованих у Бечкој конвенцији о уговорном праву. Арбитражни суд у предмету Енкана, на пример, једноставно издваја само два елемента тумачења, начело ефективног тумачења и начело циљног тумачења.“ – Trinh Hai Yen, *The Interpretation of Investment Treaties*, Leiden 2014, 42 (референце изостављене).

¹⁸ *Siemens A.G. v. Argentina*, ICSID Case No. ARB/02/8, Одлука о надлежности од 3. августа 2004.; Одлука о меритуму од 6. фебруара 2007.

¹⁹ „Обе стране заснивају своје аргументе на тумачењу Уговора у складу са чланом 31, став 1 Бечке конвенције. Ова одредба предвиђа да се уговор има 'тумачити у доброј вери у складу са уобичајеним значењем речи и израза у њиховом контексту и у светлу његовог предмета и циља.' Трибунал ће се држати ових правила тумачења приликом разматрања спорних одредаба Уговора.“ - *Siemens v. Argentina*, Одлука о надлежности, став 80.

тегрисаног приступа и определити се само за циљно тумачење ослонцем на преамбулу:

„Трибунал ће се руководити циљем Уговора како је он одређен у на-слову и преамбули. Ово је уговор којим се 'штите' и 'подстичу' улагања. Преамбула предвиђа да су се стране споразумеле о одредбама Уговора ради стварања повољних услова за улагања држављана и компанија друге државе Уговорнице на њеној територији. Обе стране су сагласне да подстицање и заштита ових улагања путем међународног уговора може подстакнути приватну економску иницијативу и побољшати добробит народа обе државе. Намера страна је јасна. То је да се створе повољни услови за улагања и да се подстакне приватна иницијатива.“²⁰

Намера страна је јасна, каже трибунал, и ту намеру он налази у преамбули уговора. Прво, питање је да ли се намера страна може извести само из преамбуле или је потребно оно што чини основ сваког споразума извести из целине текста. Друго, иако трибунал прво наводи у целини шта стоји у преамбули, након закључка да је намера јасна, за ту намеру везује само повољне услове за улагања и подстицање приватне иницијативе, док занемарује половину циљева представљених у преамбули: добробит народа обе државе. Овај циљ на неки начин изражава реципрочност уговорних односа и потребни уговорни еквилибријум, али ће на њега трибунал врло брзо заборавити. Дакле, већ на почетку трибунал прави два пропуста тако што се ослања искључиво на преамбулу, а не на текст у целини, да би открио намеру страна којој ће као циљу дати предност у односу на остале методе тумачења уговора. Други пропуст је у томе што селективно бира циљеве да би установио намеру уговорних страна.

Последица оваквог приступа у тумачењу било је широко дефинисање заштите из уговора. Док је клаузула најповлашћеније нације (МФН клаузула) била формулисана тако да се односи само на улагања, али не и на улагаче, трибунал је нашао да би овакво рестриктивно тумачење било противно циљу уговора. Иако је било одредаба које су се једнако и изричито односиле и на улагања и улагаче, док су поједине биле резервисане само за улагања, трибунал је нашао да би било противно циљу уговора, а то је заштита инвестиција, ограничавати дејство одредаба само на улагања, те је одлучио да целокупну заштиту прошири и на улагања и на улагаче.²¹ Разлика није без значаја, јер је могуће да поједине активности државе поводе

---

²⁰ *Ibid.*, став 81.

²¹ „Ово је међународни уговор о подстицању и заштити улагања. Начело поштеног и правичног третмана би требало да буде резервисано само за улагања, док би ускраћивање правосуђа улагачу тако било искључено. Иако би оваква разматрања могла да проистекну из строгог логичког тумачења на основу израза у Уговору, њихов резултат није у складу са његовим циљем.“ - *Ibid.*, став 92.

само улагача иако његово улагање не трпи негативне последице таквих мера. У овом случају текст уговора је био врло прецизан и предвиђао је различите објекте заштите у различитим одредбама. Трибунал је прешао преко ових разлика у тексту и ослањајући се на преамбулу је циљним тумачењем проширио ову заштиту.

У одлуци о меритуму трибунал је поновио опште правило о тумачењу из члана 31. Бечке конвенције о уговорном праву.²² Приликом тумачења начела поштеног и правичног третмана из меродавног БИТ-а, трибунал је пошао од уобичајеног значења речи „поштен“ и „правичан“ и закључио да оне значе исто што и „праведно“, „једнако“, „непристрасно“, „леgitимно.“²³ Међутим, сама одредба, која је по правилу штурта јер не дефинише прецизно шта се сматра поштенним и правичним третманом, није додатно објашњена ни терминима које је трибунал одабрао као синониме. Док је Аргентина сматрала да се ово начело мора тумачити у контексту уговора и чињеничних околности случаја, да би се установило шта се сматра правичним у конкретним околностима, трибунал се определио за преамбулу и циљно тумачење независно од чињеница случаја. Трибунал је одмах након језичког тумачења, које очигледно није дало конкретне резултате, прешао на циљеве из преамбуле и то оне који се односе на подстицање и заштиту инвестиција. Пошто се, по мишљењу трибунала, Аргентина обавезала да ће подстицати стране инвестиције, то значи да се ово начело не може тумачити рестриктивно (тако да се изједначи са минималним међународним стандардом) већ се има тумачити екстензивно:

„Трибунал је већ указао на то да стандард понашања на који су указале стране уговорнице указује на повољан третман страних инвестиција. Циљ Уговора је подстицање и заштита инвестиција. Било би несагласно са циљевима и очекивањима која су настала на основу таквог документа закључити да страна Уговора може да повреди начело поштеног и правичног третмана само ако је поступала *mala fide*.“²⁴

Трибунал је ово тумачење подржао примерима из арбитражне праксе да би доказао да је ово правило еволуирало од минималног међународног стандарда.²⁵ Међутим, такво тумачење нема ослонца у тексту уговора нити текст уговора упућује на међународно обичајно право нити на праксу међународних арбитражних трибунала. Питање је у којој мери одлуке других трибунала, које су донете између других страна и на основу других међу-

²² *Siemens A.G. v. Argentina*, ICSID Case No. ARB/02/8, Одлука о меритуму од 6. фебруара 2007., став 80.

²³ *Ibid.*, став 290.

²⁴ *Ibid.*, став 300.

²⁵ *Ibid.*, ставови 294-299.

народних уговора, могу да буду обавезујуће за стране у спору. За трибунал је ранија арбитражна пракса тумачења БИТ-ова имала већу важност од текста меродавног уговора и околности конкретног случаја. Околностима трибунал није посветио пуно пажње и врло лако је дошао до закључка да је Аргентина раскидом уговора повредила начело поштеност и правичног третмана. Чини се да је и овде трибунал већи значај дао циљном тумачењу и преамбули уговора него осталим методама тумачења који су једнако предвиђени Бечком конвенцијом о уговорном праву.

4.2. Токиос Токелес против Украјине (*Tokios Tokelès v Ukraine*)

У предмету Токиос Токелес против Украјине једно од питања у претходном поступку²⁶ било је да ли је међународна инвестициона арбитража отворена и у оним случајевима када су власници страног привредног друштва, које је тужилац и које испуњава услове да се сматра страним улагачем по меродавном БИТ-у, држављани државе домаћина. Овај спор је покренут против Украјине на основу двостраног међународног уговора о узајамној заштити страних улагања закљученог између Литваније и Украјине. Тужилац је био литванско привредно друштво у власништву украјинских држављана.

Приступ међународној инвестиционој арбитражи је значајна бенефиција коју уживају страни улагачи. Поједини арбитражни трибунали су чак сматрали да је приступ међународној инвестиционој арбитражи део материјалноправне заштите страних инвеститора, те да не представља само процедурално право.²⁷ Приступ ће постојати ако се држава домаћин сагласила да страни инвеститор има приступ некој од међународних арбитражних институција, и такву ће сагласност, по правилу, гарантовати двостраним инвестиционим споразумом. Ако се сагласност односи на приступ некој од постојећих међународних арбитражних институција, попут ИКСИД-

---

²⁶ *Tokios Tokelès v. Ukraine*, ICSID Case No. ARB/02/18, Одлука о надлежности од 29. априла 2004.

²⁷ “ Без обзира на чињеницу да основни уговор која садржи клаузулу (најповлашћеније нације – прим. С. Ђ.) не помиње изричито да се ова клаузула односи и на одредбе о решавању спорова, трибунал сматра да се оправдано може закључити да су данашњи аранжмани за решавање спорова неодојиви од заштите страних улагача, јер се они једнако односе на заштиту права привредника из међународних уговора о трговини. Конзуларна надлежност се у прошлости, као и други облици екстратериторијалне надлежности, сматрала не само процесним средством већ и аранжманом који је био уговорен ради боље заштите ових лица у иностранству. Из тога следи да су такви аранжмани, иако нису стриктно део материјалноправног аспеката трговине и инвестиционе политике коју подстичу уговори о трговини и пловидби, били од суштинске важности за адекватну заштиту права која су желели да гарантују.” - *Maffezini, Emilio Agustín Maffezini v. The Kingdom of Spain*, Одлука трибунала о приговорима ненадлежности од 25. јануара 2000., ICSID Case No. ARB/97/7, став 54.

а, меродавна ће бити и правила из ИКСИД конвенције о томе да ли се може приступити овој институцији (у случају ИКСИД-а, то ће значити да је потребно испунити две групе услова, из меродавног БИТ-а и из ИКСИД конвенције, што се у теорији још назива и „*double barrelled test*“²⁸).

Приликом тумачења појма улагача већина се у арбитражном трибуналу определила за оно тумачење које је трибуналу обезбедило надлежност, а страном улагачу приступ арбитражи. Да би дошао до таквог закључка арбитражни суд је морао заправо да приступи рестриктивном тумачењу тако што се определио за дефиницију појма улагача из меродавног БИТ-а одбијајући да примени тзв. тест контроле, односно тест по којем би држављанство власника привредног друштва могло да буде одлучујуће приликом одређивања појма улагача и права приступа инвестиционој арбитражи. Занимљиво је да се и приликом рестриктивног тумачења већина определила за преамбулу, иако би се могло логично претпоставити да би рестриктивно тумачење захтевало искључиво текстуални приступ без осврта на циљеве уговора. У свом образложењу трибунал је, пошавши од текстуалног тумачења, указао и на преамбулу приметивши да је циљ међународног уговора широка заштита улагача:

„Предмет и циљ овог уговора такође потврђује да не треба користити тест контроле да би се ограничио појам ‘улагача’ из члана 1 став (2)б. Преамбула изражава намеру уговорних страна да ‘интензивирају привредну сарадњу у циљу обостране користи држава уговорница’ и да ‘створе и очувају повољне услове за улагања улагача једне државе на територији друге.’ Трибунал у предмету СГС против Филипина тумачио је скоро идентичну преамбулу из Швајцарско-Филипинског БИТ-а као показатељ широке заштите улагања коју пружа меродавни међународни уговор. Ми се слажемо са таквим тумачењем и налазимо да су предмет и циљ Украјинско-Литвантског БИТ-а широка заштита улагача и њихових улагања.“²⁹

Док је у предмету Сименс против Аргентине преамбула послужила као основ за екстензивно тумачење меродавног БИТ-а, у Токиосу је преамбула била образложење за рестриктивно тумачење међународног уговора. Упркос овој контрадикторности оно што је заједничко за оба случаја је то што је позивање на преамбулу послужило за проширење заштите улагача.

Ипак, остаје питање да ли је арбитражни трибунал у предмету Токиос Токелес правилно протумачио циљеве из меродавних уговора. Оба релевантна међународна уговора, БИТ између Украјине и Литваније, и ИКСИД

²⁸ Christoph Schreuer et al., *The ICSID Convention: A Commentary*, 2nd edition, Cambridge 2009, 117, став 124.

²⁹ *Tokios Tokelès v. Ukraine*, ICSID Case No. ARB/02/18, Одлука о надлежности од 29. априла 2004., став 31.

конвенција, говоре о заштити страних улагања. Заштита страних, а не домаћих, улагања је основни циљ не само двостраних и вишестраних уговора о улагању већ и постојања ИКСИД система. Заштита домаћих улагача је ван домашаја овог правног оквира. Као што је већ и речено, приступ међународној арбитражи представља значајну бенефицију за улагаче већ и само због тога што, на пример, у поступку по ИКСИД арбитражним правилима нису у обавези да искористе локалне правне лекове пре обраћања међународној арбитражи. Погрешно је претпоставити да државе уговорнице желе да такву заштиту прошире и на домаће улагаче у одсуству јасно изражене воље уговорница. Коначно, да ли је сврха и циљ једног билатералног режима, заснованог на принципу држављанства, заштита домаћих држављана у држави домаћину? Чини се да је у таквим случајевима билатерални режим потпуно беспредметан.

На ову чињеницу указао је и Проспер Вејл у свом издвојеном мишљењу уз одлуку у предмету Токиос Токелес.³⁰ Поред значаја овог мишљења већ због саме чињенице да је Проспер Вејл био председавајући арбитар који се нашао у мањини, што је у пракси скоро без преседана, мишљење је значајно и због тога што се председавајући арбитар једнако позивао на предмет и циљ међународних уговора као основ свог става да је конкретним тужиоцима требало ускратити приступ арбитражи. Већ на самом почетку свог мишљења Проспер Вејл указује да је одлука у целини супротна предмету и циљу ИКСИД конвенције и да може угрозити комплетан систем институционалне заштите страних улагача.³¹ Читаво издвојено мишљење је о предмету и циљу ИКСИД конвенције и о томе да је систем установљен за заштиту страних улагања и решавање међународних спорова.³² Зато Проспер Вејл и закључује да ИКСИД конвенција није намењена заштити домаћег капитала и да је такво закључивање директно супротно предмету и циљу Конвенције. Позивајући се на предмет и циљ ИКСИД конвенције, али и на тумачење њеног члана 25 (које упућује на критеријум стране контроле помоћу којег ће и домаће правно лице стећи статус страног улагача, који иначе не би имао по Конвенцији), он закључује:

„Неспорно је, и заиста неоспорено, да предмет и циљ ИКСИД конвенције и, самим тим и поступци који су њоме предвиђени, нису намењени решавању инвестиционих спорова између државе и њених држављана. Конвенције уређује само међународне инвестиције, што значи само оне

---

³⁰ Издвојено мишљење председавајућег арбитра Проспера Вејла уз одлуку о надлежности у предмету Токиос Токелес (ibid.). Мишљење је доступно на следећој интернет страници: <http://www.italaw.com/sites/default/files/case-documents/ita0864.pdf> (посећено 14. јуна 2015.)

³¹ Ibid., став 1.

³² Ibid., став 5.

инвестиције које укључују прекогранично кретање капитала. То произилази из Конвенције, а нарочито из њене преамбуле, која упућује на ‘улогу приватних међународних инвестиција’ и, наравно, из члана 25.³³

4.3. *Малејжан Хисџорикал Селворс њроџив Малезије (Malaysian Historical Salvors v Malaysia)*

Спор који је настао из уговора закљученог између привредног друштва специјализованог за истраживање морског дна и проналажење олупина бродова, са једне стране, и владе Малезије, са друге, довео је до две одлуке. Прва је била одлука о ненадлежности³⁴ која је доцније била поништена посебном одлуком о поништају.³⁵ Одлуке су, дакле, биле различите и узрок ових разлика је управо био приступ тумачењу двостраног споразума о заштити инвестиција између Малезије и Уједињеног Краљевства.

У првом поступку поставило се претходно питање да ли тужиоци уопште имају улагање у смислу меродавног БИТ-а, од чега зависи и надлежност арбитражног суда ИКСИД-а. Централно питање је било да ли потраживање из уговора (исплата 70% вредности пронађених артефаката који су продати на аукцији) и трошкови у вези са извршењем уговора (који су иначе по уговору падали на терет компаније) могу да се квалификују за инвестицију која би уживала материјалноправну и процесноправну заштиту из БИТ-а. Док је тужилац тврдио да постоји инвестиција јер постоји „новчано потраживање“, тужени је сматрао да овај уговор не може да представља инвестицију јер је основна сврха уговора била археолошко истраживање, те да овај правни посао не испуњава услове из тзв. „Салинијевог теста“, по свом трајању, ризицима и осталим обележјима.

У овом предмету је поступао арбитар појединац који је нагласио да је постојање инвестиције кључно питање у овом спору. Арбитар је поменуо да ИКСИД конвенција не садржи појам инвестиције, али да се у пракси ово питање релативно често отвара управо у контексту те конвенције. Арбитар се определио за члан 31 Бечке конвенције и посебно нагласио циљно тумачење, али овај пут не из преамбуле БИТ-а већ из преамбуле ИКСИД конвенције са више пута поновљеним навођењем привредног развоја и обострано корисне сарадње између држава чланица.³⁶ Позивањем на ове

³³ *Ibid.*, став 19.

³⁴ *Malaysian Historical Salvors SDN, BHD v. Malaysia, ICSID Case No. ARB/05/10*, Одлука о надлежности од 17. маја 2007.

³⁵ *Malaysian Historical Salvors SDN, BHD v. Malaysia, ICSID Case No. ARB/05/10*, Одлука о захтеву за поништај од 16. априла 2009.

³⁶ *Malaysian Historical Salvors SDN, BHD v. Malaysia, ICSID Case No. ARB/05/10*, Одлука о надлежности од 17. маја 2007., ставови 66-67.

циљеве арбитар закључује: „Према томе, појам ’инвестиција’ се мора тумачити као активност која подстиче неки од облика позитивног привредног развоја државе домаћина.“³⁷ Овом општем услову који арбитар изводи циљним тумачењем биће додати и они из „Салинијевог теста“ који, између осталог, укључују и допринос инвестиције привредном развоју државе домаћина. Примењени на конкретан случај, довешће до ускраћивања надлежности због непостојања инвестиције и то управо зато што није био испуњен услов доприноса привредном развоју Малезије.³⁸

Тужилац је покренуо поступак за поништај арбитражне одлуке позивајући се на прекорачење овлашћења арбитражног суда приликом тумачења појма инвестиције. *Ad hoc* комитет за поништај је овај захтев усвојио.³⁹ Централни део ове одлуке о поништају чине правила о тумачењу уговора. Заиста, комитет почиње своју анализу следећом реченицом: „Ово је спор о тумачењу међународних уговора.“⁴⁰ У својој расправи комитет се осврће и на циљно тумачење, али одабира друкчији циљ као одлучујући: „У свом контексту и у складу са предметом и циљем уговора – а то је подстицање кретања приватних инвестиција у државе уговорнице путем обезбеђивања механизма који, омогућавајући међународно решавање спорова, помаже обезбеђивању таквих инвестиција...“⁴¹ *Ad hoc* комитет за поништај се у тумачењу појма инвестиције ослонио искључиво на меродавни БИТ и замерио је арбитру прве одлуке што то није учинио већ се непотребно бавио појмом инвестиције у смислу ИКСИД конвенције. *Ad hoc* комитет је закључио да тужиоци имају инвестицију у смислу меродавног БИТ-а: „Следи, дакле, да је према одредбама Споразума, и у складу са његовим циљевима, овај уговор инвестиција. Другачијем закључку овде нема места.“⁴²

Заиста, у оба поступка је кључно питање било тумачење међународних уговора, и у оба поступка је циљно тумачење било од суштинског значаја. Оно што их разликује јесу циљеви које су арбитри одабрали. У првом су то циљеви из ИКСИД конвенције који упућују на допринос привредном развоју државе домаћина. У другом су то циљеви из ИКСИД конвенције и меродавног БИТ-а са нагласком не само на заштиту приватних инвестиција већ и на природу те заштите коју комитет за поништај види у процесним арбитражним механизмима. Иако *ad hoc* комитет за поништај то не говори изричито, чини се да је заснивање надлежности управо циљ ИКСИД кон-

---

³⁷ *Ibid.*, став 68.

³⁸ *Ibid.*, ставови 124, 143.

³⁹ *Malaysian Historical Salvors SDN, BHD v. Malaysia, ICSID Case No. ARB/05/10*, Одлука о захтеву за поништај од 16. априла 2009.

⁴⁰ *Ibid.*, став 56.

⁴¹ *Ibid.*, став 57.

⁴² *Ibid.*, став 61.

венције и БИТ-а. Овај арбитражни предмет прилично добро илуструје све замке и недостатке циљног тумачења – оно може бити прешироко, произвољно и, на крају, контрадикторно јер нису ни сви циљеви једног уговорног режима (а овде имамо чак два уговорна режима) конвергентни.

5. Критички осврт на метод циљног тумачења у пракси међународне инвестиционе арбитраже

Наведени предмети нису једини у којима су преамбула уговора и циљно тумачење имали одлучујући утицај у доношењу одлуке.⁴³ Они показују како се у међународној инвестиционој арбитражи поклања необично велики значај преамбули и циљевима уговора. Ове одлуке илуструју приступ арбитражних судова правилима тумачења⁴⁴ и, у поређењу са другим међународним судским и арбитражним телима, лакоћу са којом се опредељују за само један од метода тумачења. Ови предмети такође показују да ће опредељење за циљеве по правилу за резултат имати проинвеститорски став арбитражних судова. Изузетак од оваквог закључка могла би бити одлука у малезијском предмету, али је *ad hoc* комитет за поништај заправо потврдио везу између опредељења за циљно тумачења и проинвеститорског става.

Ови и слични предмети отварају неколико питања. Прво је да ли је заиста оправдано приликом тумачења давати предност преамбули и циљном тумачењу у односу на диспозитивни део уговора и текст који предвиђа права и обавезе. Друго питање је одабир циљева јер их у меродавним уговорима по правилу има више и могу бити међусобно супротни. Последње питање је, чак и ако је ослонац на циљеве оправдан, како арбитражни трибунали тумаче тако одабране циљеве: да ли је, на пример, заштита приватне иницијативе једнака пројурисдикционом тумачењу? Дакле, последње питање је како се доводе у везу општи циљеви са врло строгим и формалним условима заснивања надлежности, те како се то увек дешава да се заштита инвеститора на једном општем нивоу сведе на тумачење у корист тужиоца. Да ли заиста постоји тако јасна логичка корелација између ова два елемента?

Како је већ наведено, међународна инвестициона арбитража јесте место где се преамбули и циљном тумачењу уговора даје већи значај него у другим међународним судским и арбитражним форумима што одступа од

⁴³ *SGS Societe Generale de Surveillance S.A. v. Republic of the Philippines*, ICSID Case No. ARB/02/6, Одлука о надлежности од 29. јануара 2004.; *Noble Ventures Inc v Romania*, ICSID Case No. ARB/01/11, Одлука од 12. октобра 2005, и др.

⁴⁴ Постоје и примери арбитражних одлука које су биле посвећене искључиво питању тумачења (ХЕП против Словеније). Вид. Маја Stanivuković, “State-Investor Disputes Connected to Foreign Investments in the Nuclear Energy Sector: A Review of the Two Cases Arising Under the Energy Charter Treaty”, *Зборник Правној факултета у Новом Саду* 3/2011, 276-279.

општег и јединственог правила о тумачењу међународних уговора. Ово обележје није остало непримећено. Сорнараца, на пример, критикује овај тренд:

„Селективна употреба различитих техника тумачења захтева објашњење. Објашњење које је овде дато заснива се на сукобу две идеолошке позиције пре него на правним техникама тумачења. Експедитивност, а не начело диктира избор правила тумачења. У сукобу два супротстављена табора технике тумачења се користе селективно што указује на алармантно одступање од норми тумачења прописаних међународним правом. Овакво одступање се може објаснити само ванправним аргументима, када у инвестиционим одлукама постоји такав степен субјективности који највише зависи од идеолошке предодређености арбитра који чине арбитражно веће.“⁴⁵

Већ је речено у овом раду да члан 31 Бечке конвенције захтева једнаку примену свих наведених метода тумачења и тако искључује давање првенства неком од метода или искључивање неког од њих. Према томе, посебно наглашавање преамбуле и давање предности уводу у односу на диспозитивни текст је а priori одступање од основног правила о тумачењу међународних уговора.

Закари Даглас сматра да је ослонац на циљеве из преамбуле погрешан приступ који одступа од правних правила, јер преамбула наводи циљеве (*policies*) док уговор у својим одредбама садржи правна правила и стандарде. Политички циљеви и стандарди нису исто јер, Даглас примећује позивајући се на Дворкина, *policies* су заједнички циљ који се жели постићи, али он постоји ван правног режима који је јасно утврђен обавезним стандардима.⁴⁶ У том смислу Даглас закључује:

„Међународни инвестициони трибунал нема надлежност да промовише општи циљ 'веће привредне сарадње' нити да 'стимулиште проток приватног капитала и привредни развој [уговорних] страна' или да 'повећа ефективно коришћење привредних ресурса и унапреди животни стандард', да се послужимо језиком преамбуле модел БИТ-а САД. Надлежност инвестиционог трибунала није ништа више и ништа мање од решавања конкретног спора између две или више страна. Тужилац захтева утврђење појединачног права на накнаду штете за акте државе домаћина које су у конкретном случају довеле до повреде. Обе стране у спору износе аргументе којима тврде да су њихови акти у складу са начелима 'поштеност и правичност третмана' и 'експропријације' из уговора. Заједнички циљеви који су мотивисали уговорне стране да закључе инвестициони уговор, како је то

---

⁴⁵ Muthucumaraswamy Sornarajah, *Resistance and Change in the International Law on Foreign Investment*, Cambridge 2015, 149-150.

⁴⁶ Zachary Douglas, *The International Law of Investment Claims*, Cambridge 2012, 82-83, пасуси 146-147.

формулисано у преамбули, не не могу бити одлучујући за одлуку трибунала о супротним тврдњама страна у спору о индивидуалним правима.⁴⁷

Дакле, спровођење преамбуле, нарочито у арбитражном поступку у којем постоје две супротстављене стране које траже утврђење индивидуалних права, могло би се сматрати и кретањем ван надлежности арбитраже. Заиста, начин на који арбитражни судови понекад тумаче преамбулу може изгледати управо као њено спровођење. Чини се оправданом опаска да тако нешто уопште није задатак једног арбитражног суда.

Преамбуле ће неретко садржати више циљева, и поред подстицања и заштите страних улагача и њихових улагања (на који су се арбитражни судови у одабраним примерима и позивали), врло често ће ту своје место пронаћи и привредни развој државе домаћина, или развој привредне сарадње две државе. ИКСИД конвенција помиње управо привредни развој држава домаћина. У стварности циљеви и разлози закључивања инвестиционих споразума заиста могу бити различити, чак и супротстављени.⁴⁸

Постоји још једно питање у вези са оваквим приступом, а то је да ли се заиста унапређује привредна сарадња применом преамбуле. Да ли се на било који начин може доказати да ће се привредна сарадња побољшати одабраним тумачењем (без обзира да ли је оно у корист тужиоца или туженог)? Исто тако, да ли ће широко тумачење неког начела којим се, по правилу, проширује обавеза а самим тим и одговорност државе, заиста унапредити привредну сарадњу? Посезање за великим речима може понекад деловати чак и површно и као лаконско оправдање за неутемељено тумачење меродавног међународног уговора. Питање је да ли постоји и она друга веза, између инвестиционих уговора и привредног развоја: „Преамбуле су виђене као дозвола за промовисање циљног тумачења одредаба уговора тако да се предност даје инвестиционој заштити. Веза између привредног развоја и инвестиционих уговора је у теорији оштро оспоравана.“⁴⁹

Последње питање је шта оправдава став појединих арбитражних судова да ослонцем на циљ заштите страних инвестиција конкретан правни захтев третирају као основан јер тако наводно остварују жељену заштиту. Овако постављен оквир заправо ствара аксиом по којем БИТ сваки тужбени захтев чини основаним, или бар за његову основаност постоји претпо-

⁴⁷ *Ibid.*, 83-84, пасус 148.

⁴⁸ „Државе које закључују међународне инвестиционе споразуме могу имати различите циљеве за такво поступање. Државе које су првенствено извознице капитала су заинтересоване за њихову заштиту, док су државе које су увознице капитала заинтересоване за увећање користи које остварују из страних инвестиција уз заштиту суверенитета.“ – Omar E. Garcia-Bolivar, “The Teleology of International Investment Law: The Role of Purpose in the Interpretation of International Investment Agreements”, *The Journal of World Investment & Trade* 5/2005, 751.

⁴⁹ M. Somarajah, 44.

ставка. Један од најпознатијих цитата који доказују овакав приступ међународних инвестиционих арбитражних судова се може наћи у одлуци СГС против Филипина: „Предмет и циљ БИТ-а подржава ефективно тумачење члана X(2). БИТ је међународни уговор за подстицање и узајамну заштиту инвестиција. Према преамбули његова је сврха да 'створи и одржи повољне услове за инвестиције инвеститора једне државе уговорнице на територији друге.' Оправдано је решавати нејасноће у тумачењу тако да се заштите инвестиције.“⁵⁰ Како многи аутори примећују, овакво тумачење фаворизује инвеститоре већ из самог разлога што су тужиоци.⁵¹

Тумачење у корист инвеститора на основу општих циљева једног међународног уговора представља тзв. вредносно тумачење и опасно је за општи систем међународног права: „Тумачење засновано на вредносним оценама вероватно представља метод тумачења који је најризичнији за фрагментацију и сукобе између судова: ако инвестициони арбитражни судови тумаче проинвеститорски, судови за људска права *pro homine* и трибунали СТО тумаче протрговачки, тиме ће ризик неусаглашености само бити већи.“⁵² Не само да проинвеститорско тумачење ризикује фрагментацију већ управо то што је такав приступ супротан уједначеном и системском тумачењу сведочи о његовој неадекватности.

6. Закључак

У међународној инвестиционој арбитражи је позивање на преамбулу и циљеве међународних уговора о заштити страних улагања релативно често појава. Иако Бечка конвенција о уговорном праву захтева једнако поштовање текста, контекста и циљева уговора, у оним случајевима у којима су инвестициони арбитражни судови нарушили овај еквилибријум и тумачење се нашло ван равнотеже и претегнуло је ка проинвеститорском тумачењу. Неколико предмета који су били предмет истраживања илуструју блиску везу између ослонца на циљеве и једностраног тумачења међународних уговора у корист тужилаца. Иако ове одлуке нису једине, и иако постоје одлуке које заговарају уравнотежен приступ тумачењу и примени међународних уговора о заштити инвестиција, оне ипак показују један забрињавајући тренд који одступа не само од општег правила о тумачењу већ и од опште перцепције међународног права.

---

⁵⁰ *SGS v Philippines*, став 116.

⁵¹ „У контексту међународних инвестиционих спорова, упућивање на циљеве из преамбуле приликом тумачења уговорних одредби је водило ка прихватању тужоачевог парничног става само због тога што је тужилац био инвеститор.“ - Z. Douglas (2012), 84, став 149.

⁵² Joost Pauwelyn, Manfred Elsig, *The Politics of Treaty Interpretation: Variations and Explanations Across International Tribunals*, 2011, 6. Доступно на SSRN: <http://ssrn.com/abstract=1938618> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.1938618>.

*Sanja V. Đajić, Ph.D., Full Professor
University of Novi Sad
Faculty of Law Novi Sad*

Teleological Interpretation of International Investment Agreements: From Preamble to Preamble

Abstract: *This article tackles the general issue of the general rule on treaty interpretation envisaged in the 1969 Vienna Convention on the Law of Treaties as applied in investment treaty arbitration. Against the background of three notable cases (Siemens v Argentina, Tokios Tokelés v Ukraine, and Malaysian Historical Salvors v Malaysia) the author explores the ramifications of the method of teleological interpretation that was embraced by these three arbitral tribunals. The author argues that in all three cases the general rule on interpretation, which requires all elements (text, context, object and purpose) be treated equally, gave way to the teleological method which in turn disturbed the equilibrium of both the treaties under examination and the general rule of interpretation. This is further evidenced by the proinvestor result in all three cases. Therefore, it is arguable that preference of teleological method over the general and integrative approach will likely lead to proinvestor awards.*

Key words: *Vienna Convention on the Law of Treaties, investment treaty arbitration, treaty interpretation, teleological interpretation, Siemens v Argentina, Tokios Tokelés v Ukraine, Malaysian Historical Salvors v Malaysia.*

Датум пријема рада: 08.08.2015.